

מהו שיר? אויר. אתה הולך עם שורה והולך עמה לרחוב. והרחוב משנה לך את המקום. ומדבר ממך בשפת השינויים ובשפת התוספות ובשפת התשפחות ובשפת התשחקות ומשנה לך דירה ואתה בא הביתה, והנה פקלאות פקלאות מדבקות. אתה בולע כל אלה כמו כובע קצוות, כמו מטריה שבורה. עד שהללו מתמעכים לך בבטן, ואתה שומע את קולך מבטן. כל מה שהבאתי מן החוץ עומד לי על קצה הלשון. באתי לארץ הרגשתי מאחורי פרגוד. הלכתי על שטולצין, מקלות גבוהים להגביה ללכת. הייתי צמא להפך. זה נאיווי. אבל. כל מה שבא לי עומד לי על קצה לשון. וכשבא הרגע לחתוך ערוץ חדש לגלי המים – אז זה מדבר ממך בעד אש בעד מים.

ביטוי רווח בגמרא: מתורגמן. והשאלה היא: מי המתורגמן ומי המתרגמן. שאלתי רב אחד, בחיי שאמר: היום יודעים יותר לשון קודש, ויודעים לומר: מתרגם. תראה תראה שם עומד משהו על הפסים? שומעים צחצוחי מסילות ברזל. חלופת רכבות. סוהסו סוהסו סוהסו, נוכח משהו שם. מלים נושרות לאויר. הלשון איך שהיא נופלת לי לתוך הפה. אלו תרגומי מלים. אין לנו מה להתבייש בהן. יש לנו מה להכאיב בהן. אלו תרגומי מלים שאזלו. שהיהודים לקחו כדי להעמיד במקומן את העברית. גם מולדתנו מנוער אנו מתרגמים למקומות הנחיתה כדגם העבר. אין לנו מה להתבייש. אלו דברים שהיהודים לקחו ותרגמו לעברית.

מה קורה לנו? איזה עם אנחנו? אנחנו מבשלים את הנשמה. ומי אוכל אותה? אנחנו. אמרת: "לך לך" – הלכנו. אמרת: "שם תבא. לך אתננה". נשבעת, על משקל: מתושבעתן. על משקל: מתושבחן. על משקל: מתורגמן. והנה באנו. ועם אחר יושב בארץ. ואנו מבשלים את הנשמה.

מכתבים קיבלת מן המערב, וכאן צלצלו מן המזרח? שם העיירה יום יום שוקעת, כאן הכפר הערבי יום יום שוקע? פעמי גמלים צלצלו? דין דן שמעת? לא שומעים? מנין

לאזניים של יהודים לא לשמוע? באת פעם להכרת פנים עם הערבים? שואתנו בכינו,
שואתם לא בכינו? עכשיו מלחמה? כזה דור יפה.
ולמה אתה כותב זאת? כותב לשם כותב?

מתוך 'השֹׁכֵר הַסּוּרִי אֶפְרִיקָנִי' (סימן קריאה, 1974)

הַשִּׁיר עַל לַיִל הַיּוֹם הַזֶּה

חֲכָמִים אוֹמְרִים, כִּי בָּעֵת הַתְּרַחֵשׁ הַשֹּׁכֵר הַסּוּרִי
אֶפְרִיקָנִי, שׁוֹכֵנִי הַמְּקוֹמוֹת לֹא הָיוּ
מְעַדְכָנִים. עֶסֶק אִישׁ אִישׁ
בְּמִלְאָתוֹ. בְּשִׁחִיזַת גְּרֻזִּים. בְּבִקּוּעַ חַיּוֹת.

אֲנוּשִׁיּוֹת קְדוּמָה וְאַרְיֵן מְרֻדָּה.
וּבְרָצוֹת אֵלֶּה אֵינָה שְׁנוֹי בְּאֶדְמָה
צָרִיכִים לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּאִמְצָעוֹת הַרְדָּמָה.
לְאַחַר מִכֵּן מְעוֹרְרִים אֶת הָאֶדְמָה.

כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ לִי פַעַם בְּבִדְדוֹת בְּנִרְקוּזָה
פִּתַח הַדִּיקָט וְהִגֵּג
בְּבֵית חוֹלִים בִּילִינְסוֹן: "יְשׁוּרוּן, עֲבֹרָתָ נְתוּחַ!"
הִנֵּנִי כָּאן. יוֹם הַכְּפוּרִים.

הַשִּׁיר עַל הָאֶשְׁמָה

בְּרָכִי אֲמִי בְּרָכִי יְדֹךְ עַל רֹאשִׁי בְּלִיל
יּוֹם זֶה. הֵייתִי מָה הֵייתִי עוֹשֶׂה
לְיוֹם כְּפוּר. עֲזֵרוֹת מִתְרַסְּקוֹת וְאַתָּה בִּפְנִים וּלְמַרְכָּז
הָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה שְׁלֹךְ וְהַגּוֹף הַתְּגַעְגַּעַת וְלֹא הַגַּעַת.

אֲבִיךָ בָּא בְּחֵלוֹם לָךְ.
פָּתַח אֶת אֲרוֹן הַזְכוּכִית. שָׁבַר לָךְ כּוֹס. נָפֹטַר לָךְ יֵלֶד
וְשִׁאלָתָ לָמָּה. אֲבִיךָ לֹא עָנָה וְיָצָא וְחִשְׁבָּתָ לְכַפֵּר
וְשִׁכְבָּתָ עַל הָרֹצָפָה וְשִׁכְבָּתָ עַל הַיֵּלֶד וְמָתָה מִגַּעְגּוּעִים.

מתוך 'אדון מנוחה' (הקיבוץ המאוחד, 1990).

אֶדֶן מְנַחֵה

אֵין אֲנִי בָּא לְסַפֵּר אֶלְךָ לֵילָה.
עַל אֹר וְשִׁמְשׁ מִבְּעַד תְּרִיסֵי לֵילָה.
הֵייתִי בְּמָקוֹם וְהָאֹר בָּא אֵלַי
מִבְּעַד אֶרְשִׁמְשׁ לֵילָה.

בְּמוֹ עֵינֵי רְאִיתִי כְּכֹכֵת פְּכָבִים
אֲכָלָת פְּכָב. הָעַל טָבַע
מִשֶּׁה חַץ
לָבָה אֶת לִהְבֵּתִי, אֶת נִקְלַפְתִּי.

אֶדֶן מְנַחֵה

מִשְׁצוּי יָקָם,
הָאֵם זֶה בִּקְר
או "גֵּלְאֵט" בִּקְר.

אָדן מַגְנָה
מקלי אַקח.
האַם זֶה בֶּקֶר
אוּ טֶמְכֶל בֶּקֶר.

אָדן מַגְנָה
אַקח מקלי
רק נִטְלִיתִי,
לֹא יָדַעְתִּי

מַגְנָה. הַסְתַּבֵּב
הַתְגַּלְגַּל הַמִּקָּל
עַל בָּטָן
עַץ נְשִׁלוּ.

זֶה הָיָה
חֲלָל מַגְנָה.
יָדַע מָה
זֶה מַגְנָה

אָדן מַגְנָה
מִן הַחֲשׂוֹף,
האַם זֶה שְׂטֵק לִילָה
אוּ שְׂמֵק לִילָה.

אָדן מַגְנָה
מִן הַלִּילָה,
האַם זֶה לִילָה

או דַּרְק לִילָה.

אֶדֶן מְנַחָה

מִישׁוֹבֵן לִילָה,

הָאֵם זֶה תַּחְתָּן לִילָה

או וַיֵּן נָשׁ לִילָה.

אֶדֶן מְנַחָה

מִשְׁוֹאנֶץ לִילָה,

הָאֵם זֶה תַּחַס לִילָה

או וַיֵּן וַיֵּן.

אֶדֶן מְנַחָה

מִן הַפְּאֲנִיקָה,

הָאֵם אֲנִי אֶחָדֵל לַפֶּעַם

או אֲנִי אֶתְּךָ אֶבְלָם.

אֶדֶן מְנַחָה.

מִחְמֶל. חֶבֶן.

מִסְרִיחֵי לִילָה

או שְׁטִינְקֶר לִילָה.

אֶדֶן מְנַחָה מִחְמֶל. אֶדֶן מְנַחָה מִחְבֵּין חֶשֶׁף,

אֲנִי שֹׁטֵם לַפְּנִיָּה

חֲנִינָה

עַל טַפֵּשׁ לִילָה שְׁהָא רָפֵשׁ לִילָה.

אֶדֶן מְנַחָה

אֶתְקָה

וְאֶתְקַנָּה
וְאֶתְנַקֶּה
וְאֶתְגַּלֶּה
וְאֶתְקַלֶּה
וְאֵלֶּךְ אֶתְדָּה.

כז שבט – א אדר תשמט, 2-6 פברואר 1989

מתוך 'אין לי עכשיו' (הקיבוץ המאוחד, 1991)

פְּנִיךָ אֶל פְּנִי

הֵן לִי
פְּנִיךָ יָפִים
אֶל פְּנִי.

הֵן לִי
פְּנִים אֶל
פְּנִים לִי.

פֶּה אֶל
פֶּה. הִגָּה
אֶל הִגָּה.

כב תמוז תשנא, 4 יולי 1991

שׁוֹא בְּשִׁקָּט

שְׁעָרִים טְהוּרִים

שָׁמַר עָלַי

לְבַל יִלְנֶה

אֶתִּי בְּתוֹךְ

אֶרֶץ יְחִיד

אֶלֶּא בְּרָא

נִפְשָׁת. כָּפִי

שָׁנָה הָיָה

בִּילְדֻת שְׁקֻמָּתִי בְּשַׁחַר

בְּשַׁחַר נִטְלָתִי

יָדִים וְהֶאֱמַנְתִּי

כִּי פְקָחִים עָפְעָפִי.

אר לים יט אב תשנא, 30 יולי 1991

פְּתַח נְעִילָה

קָם בָּא

אֶל הַמָּקָם

אֲשֶׁר אֲרָאךָ ??? לְמִיכָאֵל: ך' סופית עם דגש וקמץ

מִמֶּנִּי יָצֵאתָ

אֶל הַמָּקָם.

פְּתַח נְעִילָה

לִי וּלְאִמִּי

וְאֲנִי נִלְדָּתִי.

י תשרי תשנב, 18 ספטמבר 1991